

J. J. Fučík a J. Seliger

Dva různé životní příběhy protkané stejnou nití

P ř í l o h a B r a d l e c k é h o l i s t u

Koncem letošního podzimu si připomeneme výročí narození dvou občanů Bradlecké Lhoty - 29. listopadu uplyne 100 let od narození Jaroslava Seligera a 10. prosince 140 let od narození Josefa Jana Fučíka. Oba jsou lomnickými rodáky, ale jejich životní osudy jsou velmi odlišné. Co je však spojuje, je to, že značnou část svého života (i svého srdce) zasvětili naší obci. Zatímco na J. J. Fučíka si vzpomenu jen ti nejstarší, J. Seligera si ještě pamatuje většina obyvatel.

Josef Jan Fučík (10.12.1859 - 13.6.1930)

V Lomnici

Ve čtvrtek 10. prosince 1859 se narodil Antonínu Fučíkovi a jeho druhé ženě Anně chlapec, který dostal jméno Josef. Stalo se tak v malé chaloupce v Dolní Lomnici, v Palackého ulici čp. 58.

Roku 1865 začal chodit malý Josef do školy. Školní rok byl zkrácen kvůli válce s Pruskem. I u Fučíků schovávali a zahrabávali peřiny, šatstvo a další cenné věci před průjezdem pruské armády Lomnici. J. Fučík později vzpomíná, že při bitvě u Jičina byl na hoře Tábor. V následujícím roce před Vánocemi zemřela tehdy třetáčkovi Josefovi jeho maminka, která ho od malička učila píli a trpělivosti při práci. Tyto vlastnosti mu zůstaly vštěpeny na celý život. Jednoho dne roku 1868 zavítal do lomnické školy císařská rada a poslal Fučíka do páté třídy. Josef tak „přeskočil“ díky svým výborným studijním výsledkům jednu třídu. Roku 1870 začal platit nový školní zákon o osmileté školní docházce a děti narozené roku 1859 byly první, kterých se týkal. V říjnu 1871 postoupil Fučík do I. ročníku měšťanské školy. Tou dobou dostal od souseda -hostinského Maška - starý lidový kalendář s popisem historie Lomnice a mnoha dalšími příběhy ze starých časů svého rodného města. Snad i ten podnítil jeho zájem o regionální historii. Jako žák II. třídy „měšťanky“ sestavil knížečku o Lomnici a zmiňuje se zde i o ostatních obcích okresu. Nakreslil do ní i jednu ze svých prvních mapek. O rok později začal mezi svými spolužáky šířit svůj ručně psaný časopis nazvaný „Hvězda“. Roku 1874 složil Fučík zkoušku a byl přijat na Učitelství v Jičíně. K přijímacímu řízení ho tehdy doprovázel Vít Slavík, majitel barvírny a lomnický písmák. Na Učitelství v Jičíně, přestože se mu nedostávalo peněz, s oblibou navštěvoval divadelní představení kočujících společností.

O prázdninách roku 1876 zemřel Fučíkovi i jeho otec a poručníkem mu byl stanoven právě Vít Slavík, v jehož knihovně mladý Josef často a rád studoval a který chlapce podporoval ve studiích po všech stránkách. Od té doby se k němu choval jako k vlastnímu synovi. Fučík studoval velmi pilně a získal i stipendium. Studia na Učitelství v Jičíně úspěšně završil maturitou roku 1878 a stal se zatímčím učitelem v Nové Vsi.

J.J. Fučík před maturitou r. 1878

V Nové Vsi

O rok později se na čas stává správcem školy v Bořkově a roku 1880 se vrací do Nové Vsi. Zde učil pod řídicím učitelem V. Obešlem, který se mu stal v kantorské profesi v mnohém vzorem.

Tou dobou začíná publikovat v tisku i historické příspěvky. Čtenáři jičínského „Kraconoše“ se mohli na jeho stránkách setkat r. 1881 s Fučíkovými články „Bradlec“ a „Kumburk“, r. 1882 „Tábor“, r. 1883 „Kozlov a Hrádka“, „Košťálov“, a „Životopis Jana Vávry Lomnického“ a r. 1884 to byl příspěvek „Trosky“. Řada jeho článků vycházela i v časopise „Jičínský obzor“.

V Nové Vsi se Fučík seznámil s dcerou rolníka Františka Mizery Eleonorou, kterou si vzal roku 1882 za manželku. Téhož roku vykonává i zkoušku učitelské způsobilosti a výrazně vstupuje i do života v obci. Zakládá v Nové Vsi „Čtenářsko-divadelní spolek“ a „Sbor dobrovolných hasičů“. V roce 1885 se zviditelňuje v rámci okresu svou přednáškou na učitelské konferenci v Semilech „O prvopočátečním vyučování zeměpisu na školách obecných“. Tuto práci přetiskly i tehdejší „Učitelské noviny“. Fučík však přispívá i do dalších učitelských časopisů, jako jsou „Posel z Budče“ nebo „Česká škola“. Roku 1886 se stal členem výboru učitelské jednoty „Komenský“, kterou r. 1880 spoluzakládal. V ní nevynechal po celé půlstoletí jedinou schůzi a většinu z nich obohatil svými příspěvky. Když se roku 1889 jednota rozhodla pořádat přednášky i po okolních vesnicích, byl Fučík v této činnosti velmi pilný a během následujících 40 let obešel mnoho obcí v okrese, i za jeho hranicemi, se svými přednáškami. Ministerstvo školství mu za tuto práci roku 1929 udělilo uznání.

Roku 1884 se Bradlecká Lhota rozhodla postavit svou vlastní školu. Povolení k odškolení od Železnice však dlouho nepřicházelo a ani osobní deputace představitelů obce v Praze nebyla úspěšná. Tehdy poprvé zasáhl do života naší obce Josef Fučík - přišel s návrhem, aby žádost Zemské školské radě předložil přímo poslanec

Josef Mašek z Nové Vsi. Po jeho zásahu byla žádost rychle vyřízena a začátkem jara r. 1886 měla Lhota rozhodnutí o povolení zřízení školy. Škola byla postavena velmi rychle (za necelých pět měsíců) a ještě rychleji bylo rozhodnuto o prvním učiteli - Josefu Fučíkovi.

Ve Lhotě

Do Lhoty se přistěhoval 3. 11. 1886 a hned druhý den začal vyučovat. Začátky byly těžké, neboť na škole prakticky neexistovaly učební pomůcky a 68 malých Lhoťáků sedících v lavicích v jediné třídě mu práci zrovna také neulehčilo. U dětí i u rodičů však záhy získal přirozenou autoritu, takže se Lhotě takřka vyhnul velký problém tehdejšího školství - nepravidelné posílání dětí do vyučování. Fučík aktivně sděloval své poznatky z kantorské profese na mnoha dalších přednáškách pro učitelstvo Semilská. Stává se tak uznávanou autoritou a delegátem na pražských schůzích. Ostatní aktivity, které Fučík vyvíjel, však nikdy nebyly na úkor jeho hlavní profese. O tom nejlépe svědčí kronika lhotecké školy (psaná od roku 1887). Kromě pečlivých zápisů souvisejících přímo se školou můžeme v kronice nalézt celou historii českého školství se zvláštním přihlédnutím ke školnímu okresu semilskému a k železnické škole. Sepsána zde je i historie Lhoty včetně nákresu jejích historických plánků a dějin každé usedlosti. V kronice jsou rovněž popisovány události v obci tak podrobně, že při založení obecní kroniky sloužily Fučíkovy zápisy jako jediný spolehlivý zdroj informací a jsou do ní vlastně opsány.

Fučík nechtěl vzdělávat pouze děti, ale i ostatní obyvatele. Proto se roku 1887 rozhodl založit školní i obecní knihovnu. Aby získal finanční prostředky, uspořádal v lednu zábavu s veselými výstupy a pozval novoveské ochotníky k sehrání dvou představení. K takto získaným penězům přidal své odměny za činnost pro obecní úřad a knihovny mohly být zřízeny. Sám do nich daroval řadu knih a přesvědčoval známé pražské nakladatele k zaslání několika výtisků zdarma. Knihovna se utěšeně rozrůstala a brzo se v mnoha ohledech stala nejlepší v okrese (počet knih na počet obyvatel, počet půjčených knih na osobu ap.).

Okamžitě se aktivně zapojil i do činnosti obecního úřadu a od roku 1887 vedl jeho účty a písemnou agendu až do roku 1930 (s přestávkou mezi lety 1904-1908).

Koncem 80. let zasílá své příspěvky profesoru Augustu Sedláčkovi do jeho proslaveného díla „Hrady, tvrze a zámky české“ a píše „Obrázky z minulosti města Lomnice před válkou třicetiletou“. Roku 1889 založil ve školní zahradě ovocnou školku, z níž spolu s dětmi malé stromky přesazoval

na obecní pozemky. Jeho zásluhou se na „Zemskou jubilejní výstavu“ v Praze roku 1891 dostaly slohové práce dětí z lhotecké školy.

Roku 1892 přicestoval na Lomnicko J. V. Šimák, pozdější profesor Karlovy univerzity, aby ještě coby student sbíral materiál pro „Ottův slovník naučný“. Z Lomnice ho poslali rovnou do Lhoty k Fučíkovi. Šimák byl ohromen rozhledem a znalostmi venkovského učitele natolik, že ho doporučil profesoru Kalouskovi, který sbíral materiál k selským dějinám, seznámil ho s profesorem Čeněkem Zibrtem, který vydával časopis „Český lid“, aby v něm mohl publikovat atd. Praha tak objevila výborného regionálního historika (ač bez vědeckého vzdělání) v malé vesničce v Podkrkonoší...

Sbor dobrovolných hasičů vznikl na jeho popud ve Lhotě r. 1894. Sám se stal jeho jednatelem a v této funkci vydržel po celých 30 let až do roku 1925. I do časopisu „Český hasič“ přispíval celou řadou článků.

Roku 1895 se v Praze konala „Národopisná výstava československá“ a k této příležitosti nakreslil Fučík na 50 map a plánů. Navíc zajistil výrobu modelu lhotecké rychty a byl duchovním otcem celé expozice Lomnicka. Mezi historiky byl již znám, a tak nad prací kantora z vesnické jednotřídky zůstala překvapena již jen širší veřejnost. Z výstavy si přivezl uznání (slovní i písemná) a i noviny (mj. „Světlozor“ a „Jičínský obzor“) konstatovaly, jak vesnický učitel pracuje ve prospěch národa.

Roku 1896 byla po silných deštích velká neúroda a lhotečtí rolníci pozdě požádali o snížení pozemkové daně, a žádost jim byla tedy zamítnuta. Fučík pečlivě sepsal všechny jejich škody a na základě jeho pojednání byla daň nakonec opravdu snížena. Podobná situace se opakovala i v roce 1900, kdy se neurodilo žito.

V roce 1898 zemřela jeho manželka Eleonora, se kterou měl 6 dětí. O rok později se znovu oženil, a to s Annou Čejkovou ze Lhoty. S ní měl dalších 11 dětí. Našel v ní nejen dobrou matku svých potomků, ale i ženu, která měla plné pochopení pro jeho práci a všemožně ho v ní podporovala. Sama se při všech starostech o domácnost ještě stačila připravit na zkoušky a stala se industriální učitelkou. Fučík tak měl klidné zázemí, které se pozitivně promítlo do jeho dalších činností. Tou dobou začíná publikovat i v „Časopise společnosti starožitností českých“. S novou chutí se pouští také do sbírání historických údajů.

Koncem roku 1899 inicioval ve Lhotě založení ochotnického divadelního spolku a sám se stal jeho režisérem.

Od r. 1901 se stavěla v obecní režii silnice ke Kyjům a veškerou agendu včetně účtů a výplat vedl opět Fučík.

Tak tomu ostatně bylo i u všech dalších obecních staveb (1901-kaple, 1903-most u hospody, 1907-obecní hřbitov).

V roce 1902 vydává ilustrovaný „Adresář a krátký popis okresu lomnického“ a píše i čtyři články do školních čítanek. Jičínská župa slavila 25 leté jubileum a Fučík zpracoval její historickou statistiku a nakreslil její mapu. V následujících letech kreslí ještě 4 mapy.

Roku 1904 složil ze starších dětí a dospělých pěvecký sbor, který se pravidelně scházel každou neděli odpoledne ve škole. Fučík učil zpívat hlavně lidové písně, a to většinou čtyřhlasně.

V roce 1906 založil čtenářsko-divadelní spolek „Havlíček“. I v něm se stal jednatelem. Téhož roku publikuje řadu svých přednášek v „Úředních listech“ a píše 58 stránek „Památník hasičské župy jičínské“.

I o vznik lhotecké Kampeličky se Fučík zasloužil, a to roku 1910. Byl zvolen předsedou dozorčí rady a o rok později se stal pokladníkem. Tím byl až do své smrti, tedy téměř 20 let.

Roku 1911 slavila naše škola již čtvrtstoletí. Fučík při této příležitosti vydává vlastním nákladem „Památník jednotřídní školy obecné ve Lhotě Bradlecké“.

Válkou byla jeho činnost utlumena (vedl ale např. aprovisační obecní účty), ale hned po ní na učitelské konferenci 8.12. 1918 byl Fučík slavnostně zvolen jako zástupce všeho učitelstva na Semilsku. V květnu roku 1921 je zvolen do rady starších církve československé. Od roku 1920 do roku 1925 vycházel vlastivědný sborníček „Lomnicko n. Pop.“. Vydávala ho jednota „Komenský“ a Fučík byl jeho redaktorem. Sám do něho přispíval velkým množstvím článků především z historie regionu („Vznik a vývoj obcí“, „Historie divadel na Lomnicku“ ap.). O sborníčku se s uznáním vyjadřovali i pražští profesori, kteří oceňovali jeho vyvážený obsah a přínos místním obyvatelům.

Josef Fučík sbíral po 46 let informace o historii našeho okresu. Vypisoval si z matrik, navštěvoval různé archivy (mj. hruboskalský, sychrovský, jičínský, semilský), studoval staré zápisy a kroniky, urbáře, registry atd. Část takto získaného materiálu používal do svých článků, brožurek a přednášek. Již během redigování „Sborníčku“ přemýšlel o uceleném vydání své celoživotní práce. I lidé v jeho okolí ho k tomu tlačili, neboť Fučíkovi se blížil sedmý křížek, což začínalo být vidět i na jeho rukopisu. On sám se chtěl do rozsáhlého díla, které pojmenoval „Popis a dějiny okresu“, pustit. Práce na sborníčku však spolykala velkou část jeho volného času. Proto na zasedání v lomnickém divadelním sálu u Podlipných v červnu 1925, kam se sešli představitelé kulturního

života Semilská, oznámil záměr svůj a jednoty „Komenský“, přerušit vydávání sborníčku na dobu, kdy budou vycházet sešity „Popis a dějiny okresu“. Fučík si stanovil osnovu, podle které chtěl svou práci vydat, takto:

I.díl - *Popis okresu po stránce zeměpisné, přírodopisné, národopisné, demografické ap. (8 sešitů)*

II.díl - *Dějiny celého okresu - církevní, válečné, poddanské, dějiny panství lomnického a města Lomnice (8 sešitů)*

III.díl - *Dějiny mimookresních obcí v okolních panstvích (8 sešitů)*

IV.díl - *Historický místopis Lomnicka (8 svazků, 52 sešitů)*

1. svazek - Lomnice město, Dolní a Stará Lomnice (8 sešitů)

2. svazek - Želechy, Stružinec, Nové Dvory, Tuhaň, Žlábek (7 sešitů)

3. svazek - Bitouchov, Kotelsko, Rváčov, Košov, Chlum (4 sešity)

4. svazek - Nová Ves (5 sešitů)

5. svazek - Bělá, Libštát, Olešnice Košťálská, Syřenov (10 sešitů)

6. svazek - Holenice, Jivany, Kněžnice, Libuň (6 sešitů)

7. svazek - Veselí, Tatobita, Žernov (7 sešitů)

8. svazek - Cidlina, Lhota Bradlecká, Kyje, Plouznice, Žďár, Oujezdce (5 sešitů)

Fučík hodlal vydávat zhruba 12 sešitů ročně. To znamená, že celý program by trval necelých 7 let. První sešit vyšel roku 1927 a je tedy zřejmé, že Josef Fučík nestačil,

bohužel, své životní dílo dokončit. Ze svého programu stačil napsat pouze 1., 4. a 8. svazek, a část „Syřenov“ z 5. svazku „Historického místopisu Lomnicka“. Ostatní zůstalo v črtech a poznámkách, ve kterých se dovedl orientovat jen on sám.

Ale ani vysoký věk a časová zaneprázdněnost při vydávání „Historického místopisu“ nezabránily Fučíkovi v práci pro Lhotu. V roce 1926 inicioval postavení

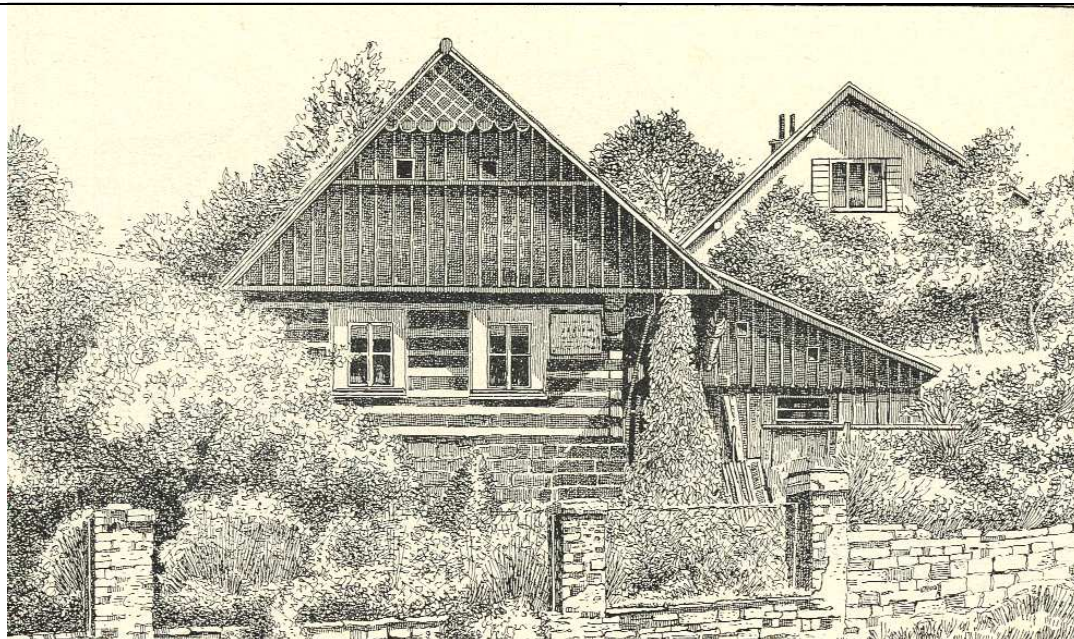

Antonín Chmelík, J.J. Fučík

pomníku obětem I. světové války. Jeho slavnostní odhalení bylo velkou kulturní událostí pro široké okolí. V roce 1928 zjišťoval po okolních obcích možnost zavedení elektrické energie. Úspěšně vyjednával i v Praze a se Svazem východočeských elektráren v Hradci Králové. Následně byl zvolen předsedou elektrárenského družstva. O rok později probudil k činnosti spolek „Havlíček“,

který setrval od konce války prakticky v letargii. Až do své smrti navštěvoval pilně schůze všech obecních spolků a aktivně se účastnil jejich jednání, pořádal divadla a další kulturní akce atd.

Na takto malém prostoru není možné obsáhnout celou Fučíkovu činnost. Ale i tento výčet ukazuje, jaký ohromný kus práce vykonal pro naši vesnici i celý lomnický region.

Antonín Chmelík - rodná chalupa Josefa Jana Fučíka v Dolní Lomnici.

Zde se začala životní pout' člověka, který tolik vykonal pro naši vesnici i celý region. Chalupa se v současné době opravuje. Pamětní deska na ní byla Fučíkovi odhalena při stém výročí jeho narození v roce 1959. (Ta na lhotecké škole je z roku 1938.)

Jaroslav Seliger (29.11.1899 - 19.4.1987)

Jaroslav Seliger se narodil na sklonku 19. století v domku na jihovýchodě náměstí na Karlově jako syn Antonína a Františky Seligerových. Když mu byly čtyři roky, přestěhovali se jeho rodiče do koupené chalupy Na Drahách. Část Lomnice zvaná Draha vznikala mezi lety 1755 - 1826 při staré silnici k Libštátu. Chalupa, kterou Seligerovi koupili od Antonie Dvořákové, patřila mezi poslední zde zbudované (roku 1826).

Otec byl soustružníkem dřeva v továrně bývalé firmy Horných. V první světové válce se dostal do italského zajetí a žil v zajateckém táboře v Albánii. Tam onemocněl tyfem. V chaosu po ukončení války se vracel většinou pěšky až domů, kde v roce 1919 zemřel. Jaroslav se vyučil strojním zámečnickem v uměleckém zámečnictví Bedřicha Horných. Doučil se v továrně Horákové, kde pracoval až do odchodu na zasloužený odpočinek v roce 1962.

Do Lhoty se přistěhoval ve svých 48 letech. Manželé Seligerovi si v naší obci koupili domek čp. 73, který jim prodal Josef Šubrt. Velmi brzo se ve svém novém bydlišti začal zapojovat do života vesnice. Ze svého dřívějšího života měl blízko k Sokolu, a tak se roku 1950 stal jednatelem a zapisovatelem toho lhoteckého. Od roku 1952 procházela místní organizace Sokola útlumem a potýkala

se s nezájmem z řad většiny členů i vedení. O obnovení činnosti se (mezi jinými) velkou měrou zasloužil i J. Seliger, který se roku 1957 stal předsedou. V čele lhoteckého Sokola stál do roku 1963, kdy své místo uvolnil, a v organizaci zůstal jako místopředseda.

Jaroslav Seliger začal psát kroniku v roce 1957. Zápisy v kronice doplnil podle obecních archiválií až k období konce I. světové války. V kronikách uplatnil svůj výtvorný talent, který zdědil po matce. Jeho matka byla totiž vyšivačkou monogramů, vyšivala národní lidové kroje a byla nadanou lidovou kreslířkou. Lidové ornamenty, jak je kdysi jeho maminka vyšivala, najdeme ve lhoteckých kronikách velmi často.

V červenci 1983 ovdověl a zůstal v domku sám. (Manželé vchovali jednu dceru. Ta žije s rodinou v Děčíně, kde působila na ZŠ jako učitelka.) Kroniku vedl přes čtvrt století - přesně celých 26 let.

Nesmíme opomenout ani jeho činnost národopisnou. Obcházel starší lhotecké občany a zapisoval jejich vzpomínky na dřívější život. I těmito příběhy obohacoval své zápisy do kronik.

Bradlecká Lhota měla vždy pečlivé kronikáře a Jaroslav Seliger mezi nimi zvláště vynikal.

Každý z nás snad zná ten pocit v srdci vzpomínek v samotě na to jak utíká čas, kdy se propadlo třicet, čtyřicet i více let, a jak málo jsi prožil, jak málo jsi udělal. A vrchol této vzpomínky, od níž honem utíkáme, navždy zůstává v okamžiku, kdy si uvědomujeme, že ani jeden rok,, ani den, ba ani nejkratší vteřina z toho, co minulo, se nemůže opakovati, tím méně vrátit. Proto se píší kroniky, abychom si připomněli alespoň částečně, co vše se kolem nás děje, aby to nepřišlo k zapomnění pro další naši generaci.

Svoji vzpomínku na svého otce nám napsala jeho dcera, paní Lemfeldová.

Vzpomínka na otce - kronikáře

Můj otec, Jaroslav Seliger, se narodil před sto lety 29.11.1899 v Lomnici nad Popelkou v domě čp. 242 na Karlově. Jeho rodiče přišli za prací z Pecky. Aby ušetřili na domek, najali si pro začátek společnou světnici s další mladou rodinou. Za 700 zlatých (z toho 450 půjčených) si koupili hrázděný domek (1+1+chlívek pro kozu) Na Drahách. Byla to ulice malých domků směrem k urnovému háji, dnes neexistuje.

Jaroslav vyrůstal s dalšími čtyřmi sourozenci. Na počátku 1. světové války šel do učení na umělé zámečnictví k mistru panu B. Hornychovi. Jak válka pokračovala, odcházeli muži na frontu, odešel jeho otec i pan mistr. Náhradní učení našel u firmy na hospodářské stroje pana Horáka. Vzpomínal, že od roku 1916 se zde vyráběly granáty.

Když válka skončila, byl otec i bratr v zajetí, mladší zemřel na španělskou chřipku. Jaroslav byl sice vyučen, ale bez práce. I tehdy byli žádáni lidé s praxí. Aby nebyl rodině na obtíž, šel pracovat k sedlákovu na Doubravici za byt a stravu. Potom putoval po Čechách, byl na Moravě, plavil se na loď do Rumunska. Zaměstnání bylo pouze na pár dní či týdnů. Nakonec se uchytil u firmy brat. Ouhrabkové - výroba kávomlýnků Na Karlově v Lomnici. Tehdy si dopřál koničky tj. knížky, známky, dobře hrál na mandolinu, byl aktivní člen Sokola.

V roce 1935 se oženil. Žil se ženou, matkou a dcerou stále ve stejném domku. Na konci 2. světové války se zapojil drobnou pomocí partyzánům v Končinách.

V roce 1947 koupili rodiče domek v Bradlecké Lhotě a následující rok se přestěhovali. To už byl otec v invalidním důchodu, který přerušil jen krátce před odchodem do starobního důchodu (400,- Kčs).

Tehdy začal psát kroniku. Doplnil ji zpětně až od roku 1918, aby doplnil čtyřicetiletou mezeru. Kronika měla několik svazků. Texty doplňoval lidovými ornamenty a suchá fakta občas humorem. Těšila ho jistě ocenění mezi kronikáři, ale největší radost a uspokojení mu přinášela práce samotná. Na konci sedmdesátých let předal práci pokračovatelům.

Zemřel v 87 letech u dcery v Děčíně.

M. Lemfeldová (Seligrová)

Toto je přepis originálu úvodního textu kroniky Jaroslava Seligera s jeho ornamentem z roku 1973.

j&vh

